

“Els diputats independentistes creixeran substancialment en 4 anys”

El nombre de diputats independentistes al nou Parlament, 58, és equivalent a l'independentisme present a la societat?

—L'independentisme és molt divers perquè hi ha des de l'independentista no solament convençut sinó que vol aconseguir-lo de seguida fins a gent que diu: “Ja m'agradaria però no és possible”; per tant, independentistes d'il·lusió o desig que no prenen cap decisió per a assolir la independència perquè no els sembla a l'abast. No sé quina és la proporció de cadascun, però probablement el Parlament sí que reflecteix prou bé això, *grosso modo*.

—Ha augmentat aquests darrers anys l'independentisme?

—Ha augmentat el nombre dels que han sortit de l'armari, diguem-ne. Penso per exemple en l'ex-conseller Bassols que diu que ho ha estat tota la vida. Però les circumstàncies, fins fa poc, feien més impensable la possibilitat efectiva d'aconseguir la independència —per tant, el col·lectiu dels que deien: “Ja m'agradaria, però és impossible” era molt més ampli— i, ara, bona part d'aquest col·lectiu pensa que és factible. Quan dic “sortir de l'armari” ho dic perquè expliciten la voluntat de la independència perquè comencen a veure que, si les coses es fessin bé, podria arribar.

—Això passa entre els polítics. Socialment, augmenta l'independentisme?

—Sí, és molt clar. Hi ha gent que no hauries dit mai que ho eren però ara ho expliciten: gent que no havia arribat a aquest punt de maduració, gent que ho sentia però ho mantenien en una esfera molt allunyada de l'acció política concreta. Això, en dos anys, ha crescut d'una manera espectacular. Fins a punts que jo no podia esperar. Lògicament, això no pot continuar creixent a la mateixa velocitat que en aquests dos últims anys i s'ha de trobar una expressió organitza-

El sociòleg Salvador Cardús compara l'independentisme comptabilitzat al Parlament i el present a la societat. I n'analitza les causes del creixement.

tiva, un relat, s'ha d'omplir de contingut, s'hi ha de donar un full de ruta.

—Qui l'ha de traçar, aquest full de ruta?

—Això s'ha de fer des de la societat civil, des de la prepolítica, perquè afavoreixi que, en l'expressió política, es guanyin encara més diputats que ara estan fent aquest camí. Jo crec que, abans de quatre anys, aquest nombre de diputats independentistes que heu calculat creixerà de manera substancial.

—Per quina raó ha crescut l'independentisme?

—Penso que l'evidència del final del procés autonòmic, o de l'estat de les autonomies, és tan notable que per a no veure'l s'ha de fer un exercici d'autoengany enorme. Espanya no únicament pensa que això s'ha acabat, sinó que ho diuen per terra, mar i aire: el Tribunal Constitucional, Zapatero diu “missió complerta”, Rajoy diu que l'estat de les autonomies és un enrenou perquè costa molts calés, també ho expressa la premsa de Madrid i tothom. Si poguessin, ho portarien més endarrere. Si mai fan una reforma de la Constitució, ho faran recular. Això és tan evident —tant en les grans declaracions com en les petites decisions—, que tothom veu que, si hi ha expectatives de progrés nacional, ja

no seran dins d'aquesta Espanya constitucional. L'única alternativa d'anar endavant, per utòpica que sembli, és la de l'independentisme, perquè l'altra —la de l'autonomisme o l'Espanya federal— ja és tancada.

—És per això que creixerà?

—Sí, però trigarà un temps, perquè per a molta gent és un procés de maduració personal, de desencany. Alguns ja hi han arribat i alguns altres fan el dol, per dir-ho d'alguna manera. Si tu has estat federalista, no és fàcil de reconèixer que t'has equivocat durant trenta anys o quaranta. Ara són davant l'evidència. És possible que part de la població no se n'hagi adonat del tot i ho acabarà de veure aquests anys vinents. El govern de Convergència encara posarà més en evidència aquesta impossibilitat.

—Per què?

—Perquè CiU, tradicionalment, ha trobat maneres de pactar i ara això no serà possible.

—Hi ha influït l'efecte miratge de Rodríguez Zapatero, que semblava el president espanyol amb el qual es podia arribar més lluny?

—Sí. Hi té molt a veure la frustració del procés estatutari. Per què Maragall s'atreveix a proposar una reforma de l'Estatut? De vegades simplifiquem i pensem que va ser merament tàctica política per fer mal a CiU. Jo crec que els polítics són més seriosos que no pas això. En aquest cas, Maragall tenia el convenciment absolut que el senyor Zapatero tenia la situació de Catalunya i que era possible de fer el pas decisiu en la bona direcció: un Estatut que aprofundís de manera clara i rotunda el model federal. I probablement Zapatero li n'havia donat totes les garanties. Però Maragall no sabia que Zapatero és un home sense criteri, que tan aviat et pot dir això com dir “missió complerta”, amb la retallada d'un estatut aprovat en referèndum.

JORDI PLAY/ARXIU

“La independència no la portarà un partit polític. Serà possible el dia que aconseguixi capillaritat: quan entri a tots els partits”

—**Tot plegat ha influït en les eleccions?**

—Aquesta expectativa que s’havia volgut crear amb el nou estatut de definir un horitzó per als 25 anys vinents vol dir, en primer lloc, que tots els partits tret del PP pensaven que necessitàvem un horitzó nou. Si dius a la població que necessitem un horitzó d’autogovern per a 25 anys i, al cap de 4 anys, els dius que això s’acaba aquí, sense horitzó, passa això que ha passat en aquestes eleccions: ningú no ha pogut presentar-s’hi prometent cap horitzó. Els únics que s’hi han presentat en positiu eren CiU parlant d’una “Catalunya millor”, que tampoc no és un horitzó per a trenta anys: *millor* serveix per a cada elecció. Realment les ofertes dels partits han estat de transició, de circumstàncies, i el que l’ha feta millor és CiU. Qui dia passa, any empeny. El país no oblidarà ni renunciarà a la necessitat d’un horitzó i cada vegada semblarà més clar que l’horitzó és la independència. Com que encara no hi hem posat cognoms, a aquesta independència, com que no l’hem dibuixada,

encara no sabem com serà, però aquesta és la feina dels anys vinents.

—**Dèieu que el full de ruta l’ha de fer la societat civil. Quin paper hi han de fer els polítics?**

—La independència no la portarà un partit polític. Serà possible el dia que, més que transversalitat, aconseguixi capillaritat: quan entri a tots els partits —a tots llevat dels que es defineixin clarament unionistes. La resta tindran una proporció elevadíssima d’independentistes que, sentint la pressió al clatell d’una ciutadania que els ho exigeix, faran els gestos polítics necessaris. Si només hi hagués gestos polítics —sense la societat civil al darrere—, tampoc no assoliríem la independència. El procés té avantatges, però és complicat, arriscat i demana sacrificis. O tens la població al darrere donant-hi suport o t’hi pots quedar sol.

—**Segons alguns, els resultats de les eleccions castiguen l’independentisme.**

—Ara no s’hi val a preguntar on són els independentistes i llegir els resultats en termes d’independència sí - inde-

pendència no, perquè precisament s’han passat tota la campanya dient que això no anava d’independència. Alguns han volgut convertir aquestes eleccions en aquesta dicotomia. Se suposa que Laporta ha aconseguit quatre diputats plantejant aquest tema de la independència. Però és així? Pensar que l’independentisme més radical és el que ha votat Laporta és discutible. Laporta ha entrat, fonamentalment, gràcies a la seva notorietat com a president del Barça. Per això era tan disputada, la seva personalitat. Quants dels votants són independentistes? Una persona tan simpàtica, amable i carismàtica —ho dic sense cap ironia— com Laporta arrossega vots per ell mateix. De la mateixa manera que hi ha independentistes a CiU, hi ha barcelonistes a SI.

—**El PSC també ha fet servir el tema de la independència, però per a desmarcar-se’n absolutament.**

—Ha pensat que tindria algun avantatge destacant que no era independentista. Ja s’ha vist en els resultats. Van pensar que desfer ambigüitats en aquest terreny els afavoria, potser perquè pensaven en

JORDI LLAVINA/ARXIU

“El PSC s’ha pensat que tindria algun avantatge destacar que no era independentista. Ja s’ha vist”

Espanya. Els responsables de la campanya del PSC han fet una lectura espanyola de la realitat catalana. El problema del senyor Collboni és que deu llegir *El País* i *El Mundo* en comptes de *La Vanguardia*, *l’Avui* o *EL TEMPS*. Han pensat que el problema que tenien ells era el que des de Madrid els deien que tenien, que era el pacte amb els independentistes. Han fet la campanya pensant en la lectura de Madrid i s’han equivocat. Hi ha votants del PSC –jo en conec– que són independentistes. L’últim Racòmetre deia que un 36% d’ex-votants del PSC votarien sí en un referèndum sobre la independència. I en la intel·lectualitat que fins ara els havia defensats també n’hi ha, d’independentistes.

—El fenomen de la immigració recent, que ha fet créixer la població de Catalunya fins a 7,2 milions, no s’ha fet sentir ni a les eleccions ni a les enquestes sobre independentisme que continuen detectant un creixement. Això és perquè aquesta recent immigració s’ha integrat i en part ha adoptat també l’independentisme? O és perquè ha crescut molt aquest independentisme entre els catalans del “Som 6 milions”?

—La primera raó que no s’hagi notat és que la gran majoria no voten. No sabem què haurien fet. Probablement s’haurien abtingut. No sé com els hauríem convençut o incitat a la participació política. Però en tot cas em penso que és bastant clar a hores d’ara –no puc parlar

de dades, però sí que ho diuen informes i ho suggereixen alguns estudis– que aquesta nova immigració no és ni serà cap obstacle per a la independència. En primer lloc perquè no té vincles de lleialtat amb l’estat espanyol, amb el qual es produeix la ruptura. Si han vingut aquí amb la voluntat de progressar, no han de posar cap entrebanc a aquells que els ofereixen un millor progrés, amb millors condicions de vida. I els que en dèiem *nous catalans*, tampoc. Aquells que segueixen apel·lant a *problemes de convivència* demostren un cinisme patològic. Si en trenta anys d’autonomia, amb una immigració que va arribar els anys 50, no haguéssim estat capaços de resoldre els problemes de fragmentació social, seria un problema greu del model, no dels independentistes. Però ara mateix el problema és petitíssim. Un 15% o, a tot estirar, un 20% de la població pot tenir problemes de doble lleialtat amb Espanya i Catalunya? Potser sí. Potser és aquest percentatge de gent que acaba votant Ciutadans i PP, però també cal comptar que el PP el vota gent de missa, antiavortistes i no solament anticatalanistes. És gairebé irrellevant.

—Les consultes per la independència han fet augmentar l’independentisme o en són conseqüència?

—Les consultes han estat un bon instrument d’allò que en deien *agitprop*, propaganda política en el millor sentit de la paraula. És una nova manera de visualitzar una nova expectativa i afavo-

rir aquest gest que ja t’hi vincula, el gest de la votació. La manifestació del 10 de juliol també és això: volem expressar la nostra insatisfacció amb un estat de coses i volem anar més lluny. Això no es concreta més. No va ser una manifestació independentista; tampoc no ens enganyem. Però era una manifestació d’insatisfacció per a expressar-la de manera ritual, notarial. I les consultes són també un ritual molt útil i molt eficaç, molt més que jo no m’imaginava. Quan m’equivoco, ho reconec: em pensava que no funcionaria. En canvi, a excepció de les ultimíssimes, han funcionat molt bé. I no han estat ni una causa ni una conseqüència. Les consultes han estat un catalitzador. Era el medi que es necessitava per a fer visible una nova realitat.

—El 10 d’abril a Barcelona pot ser diferent de les experiències de Lleida o Tarragona?

—Sí, perquè allà hi va haver certa precipitació. Hi va anar menys gent de la que, segons les enquestes, aniria a votar afirmativament en un referèndum.

—Després del 10 d’abril a Barcelona, les consultes quedaran en no res?

—No, en no res, no. Això és un gest de desvetllament, no pas un moviment polític. Com continuarà? Després d’una campanya de publicitat se n’inventa una altra de diferent. S’haurà d’anar pensant com s’afavoreix aquesta expressió d’adhesió. Les consultes acabaran a Barcelona, hauran tingut una durada limitada i cal pensar quines altres fórmules trobem perquè l’adhesió a l’independentisme es manifesti d’una manera civilitzada i participativa. Ara s’ha apel·lat a l’individu en particular. Potser en el futur s’han de buscar les complicitats dels moviments socials. Per exemple, l’acostament a l’independentisme dels col·lectius en defensa dels drets de les dones. O col·lectius de mestres. Potser cal passar a un altre estadi. Però certament les consultes han estat un èxit perquè han contribuït a descriminalitzar l’independentisme. L’han convertit en una cosa molt més natural i festiva. L’independentisme es desvincula de la crema de contenidors l’11 de setembre i es vincula a una expressió d’afirmació col·lectiva de diumenge al matí en escoles, parròquies i centres cívics.

Àlex Milian